

Bidstond: Prediker 1: 1-11

De bekendste uitspraken uit het bijbelboek Prediker zijn ongetwijfeld de woorden: *alles is ijdelheid en er is niets nieuws onder de zon.*

Die woorden klinken nogal overdreven, vindt u niet? Zo op het eerste gezicht is Prediker nogal negatief, een zwartkijker. Ik wil de komende bidstonden eens met u stilstaan bij dit bijbelboek.

Prediker wordt in de aanhef een zoon van David genoemd en de koning in Jeruzalem. Naar mijn mening is dit al reden genoeg om te geloven dat het bijbelboek Prediker teruggaat op Salomo, de wijze zoon en de opvolger van David.

Niets nieuws onder de zon.....zo ervoer Salomo het leven. Alles gaat hetzelfde. Mensen gaan, mensen komen, de zon komt op, de zon gaat onder, de winden waaien naar het zuiden en draaien later weer naar het noorden, alle rivieren stromen naar de zee....onuitsprekelijk vermoeiend. Er gebeurt nooit iets nieuws.

Maar zeggen wij dat ook nog zo? Onze tijd wordt toch gekenmerkt door fabelachtige vooruitgang, die velen nauwelijks bij kunnen houden? Twintig jaar geleden had nog bijna niemand ervaring met Internet of met mobiel bellen. Niks nieuws onder de zon?? Het zou inderdaad wel eens zo kunnen zijn dat Prediker met zijn ogen zou staan te knippen als hij wist hoe de wereld veranderen zou en hoe snel het zou gaan. En toch, ondanks al die veranderingen, blijft de bijbel zeggen: er is niets nieuws.

Want bij alle vooruitgang zie je dingen ook terugkomen waarvan je dacht dat ze voorbij waren. Twee voorbeelden.

1. Slavernij. De slavernij is officieel afgeschaft. Maar u wilt niet weten hoe vandaag de dag Afrikaanse vrouwen verhandeld worden om in Europa als seksslavin dienst te doen en hoe Nederland doorvoerhaven is.

2. Bijgeloof. De Middeleeuwen waren de tijd waarin het bijgeloof hoogtij vierde. Toen kwam de moderne tijd. De mensen gingen 'verlicht' denken. De natuurwetenschappen kwamen op. De wereld werd ont-toverd. En dus, zo dacht men, was het definitief gedaan met het 'bijgeloof'. Maar je zou ze eens de kost moeten geven, de mensen die vandaag geïnteresseerd zijn in voortekenen en mascottes, en die er de meest irrationele opvattingen op na houden. Ook via de commerciële televisie kun je terecht voor hulp van paranormale toekomstvoorspellers.

Zo geldt wat in 1:9 gezegd wordt nog steeds:

Wat er geweest is, dat zal er weer zijn. Wat er plaatsvindt, dat zal weer plaatsvinden.

Het is een vreemd ding, onze vooruitgang. Enerzijds is die er – absoluut. Maar hoe de wereld ook verandert, het mensenhart is onveranderlijk. Net als drieduizend jaar geleden plegen mensen seksuele zonden, zijn ze jaloers, slaan ze elkaar de hersens in, zijn ze op macht belust, zijn ze hebzuchtig... Zijn we echt wezenlijk verder gekomen in de wereld? Is alle vooruitgang niet een laagje vernis, waaronder alles blijft zoals het is? Schieten we er wezenlijk wat mee op, met nieuwe dingen als Internet en mobiel bellen?

Er zijn nog altijd rasoptimisten, die geloven in de menselijke vooruitgang. Maar vergis je niet: het zit ook in het levensgevoel van heel veel jongeren en ouderen dat het enthousiasme om te leven kan bekoelen. De groep daar tussenin heeft het vaak zo druk met het leven, dat er weinig tijd over blijft om na te denken. Maar de ouderen, die een leven achter de rug hebben, die blikken terug en maken de balans op. Al helemaal als de eenzaamheid toeslaat dringt de vraag zich op, wat je leven heeft voorgesteld. Menigeen heeft het nodige opgebouwd: een gezin gesticht, hard gewerkt voor de kost, de krachten gewijd aan de gemeente. Maar wat heeft het nu opgeleverd? Diezelfde vraag stelt Prediker zichzelf ook in vs. 3,4:

Welk voordeel heeft de mens van al zijn zwoegen waarmee hij zwoegt onder de zon?

De ene generatie gaat en de andere generatie komt, maar de aarde blijft eeuwig staan.

Dat gevoel: een heel klein onopvallend schakeltje te zijn geweest in de kringloop – niet meer. Hard gewerkt – waarvoor? Alleen om die kringloop in stand te houden? Straks sterf je, en hoe lang word je gemist? Erger nog: tijdens je leven al weten veel jongere kerkleden al niet eens meer wie je bent.... Zo gezien is de ouderdom de leeftijd van de desillusies, de teleurstellingen. Waarom zou je nog? Waarom zou je je nog druk maken? Wat heeft het voor zin? Het enthousiasme om te leven droogt bij veel ouderen op. Waar doen we alles nog voor?

En dan de jongeren: zij hebben het leven nog voor zich. Zij maken plannen en hebben idealen en verwachtingen. Maar juist daardoor leent ook die levensfase er zich voor om te peinzen over dat wat het leven gaat brengen en opbrengen.

Opvallend is nu, dat veel jongeren vandaag de dag helemaal geen idealisme meer hebben. Zo op het oog barsten ze van energie en enthousiasme. Maar vergis je niet. Ook heel wat jongeren kunnen weinig enthousiasme voor de wereld opbrengen.

OK – je hebt je diploma, en je gaat studeren. Maar waarvoor? Is er straks werk? En als er werk is, is het dan zinvol? Kun je echt iets opbouwen in deze wereld? Er is genoeg te beleven in de wereld. Eerder te veel kicks dan te weinig. Maar leidt het ergens toe? Word je er echt wijzer van, om eindeloos veel te hebben rondgereisd en beleefd? Zeer actueel is Prediker 1:8b:

Het oog wordt niet verzadigd van zien, het oor wordt niet vol van horen.

Met andere woorden: er is geen eind aan de kicks. Nooit komt een moment dat je kunt zeggen: “Nu ben ik verzadigd; nu is het mooi geweest.”. Echte voldoening blijft uit. Je wordt van de ene na de andere kick alleen maar vreselijk moe....vers 8a: *alle dingen zijn zo vermoeiend.* Zo kan ook bij jongeren het enthousiasme om te leven bekoelen. Waar is het allemaal goed voor? Waar loopt het op uit? Waar doen we alles voor? Is ‘leven’ niet hooguit: proberen je er zo goed mogelijk doorheen slaan?

Ben ik te somber? Is Prediker te somber? Zeg dat niet te snel. Want we hebben ook dit bijbelboek nodig om rijp te worden gemaakt voor de komst van onze Heer Jezus. En dus: ook al ben je negentig, en vraag je je kritisch af wat het leven je nog kan brengen – heb verwachtingen. Leef in het besef; de HEER regeert! Kijk van daaruit over de dood heen, maar ook naar dat ‘saaie’ stuk dat je nog van de dood scheidt. Ook in je laatste jaren valt er wat te beleven van Gods Koninkrijk. Richt je dáár dan op. Ook dit gewone leven, dat ogenschijnlijk in die kringloop gevangen zit, is voor God het toneel om te bewijzen dat Hij regeert. Prediker is een wegbereider voor onze Heer Jezus. Hij wil bij ons het enthousiasme over deze wereld laten bekoelen, zodat we werkelijk opmerkzaam worden voor de komst van die nieuwe wereld waar Jezus het middelpunt zal zijn. Hij maakt alles nieuw. Eens ten volle, maar ook nu al mag dat zichtbaar worden in de levens van Gods kinderen, oud en jong. Want de vernieuwing begint bij ons mensen: *wie in Christus is is een nieuwe schepping.* En straks een nieuwe wereld. En wij, wij mogen meedoen: nieuwe mensen die reclame maken voor een nieuwe wereld. Dat is geen ijdelheid, maar een geweldig vooruitzicht, een vooruitzicht dat onnoemelijk veel verder reikt dan het leven hier onder de zon.

Amen